

ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО. АРХІВОЗНАВСТВО

УДК 930.25(477)

Цитування:

Свердлик З. М., Гаранін О. Я., Бойко В. Ф. Програма розвитку галузевої науки у сфері архівної справи України на 2021–2025 роки: проблеми розроблення та перспективи впровадження. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 3. С. 5–13.

Sverdlyk Z., Garanin O., Boiko V. (2021). Program of development of branch science in the field of archival affairs of Ukraine for 2021–2025: problems of development and prospects of the implementation. *Library science. Record Studies. Informology*. 3, 5–13 [in Ukrainian].

Свердлик Зоряна Михайлівна,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри документознавства
та інформаційно-аналітичної діяльності
Київського національного університету
культури і мистецтв,
в.о. вченого секретаря Українського науково-
дослідного інституту
архівної справи та документознавства
zsverdlyk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-2104-0920>

Гаранін Олександр Якович,
кандидат історичних наук, старший науковий співробітник,
директор Українського науково-дослідного інституту
архівної справи та документознавства
ogaranin_undiasd@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3792-0006>

Бойко Віта Федорівна,
кандидат історичних наук, заступник директора
Українського науково-дослідного інституту
архівної справи та документознавства
v.boiko.undiasd@arch.gov.ua
<https://orcid.org/0000-0002-5725-9641>

**ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕВОЇ НАУКИ
У СФЕРІ АРХІВНОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ НА 2021-2025 РОКИ:
ПРОБЛЕМИ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ**

Мета роботи передбачає здійснення комплексного аналізу етапів розробки і перспектив впровадження «Програми розвитку галузевої науки на 2021–2025 рр.» в архівну сферу. **Методологія.** При підготовці наукового дослідження було застосовано методи аналізу, порівняння, узагальнення, структуризації. **Наукова новизна** роботи полягає у тому, що вперше, на основі комплексного аналізу змісту головних положень «Програми розвитку галузевої науки на 2021–2025 рр.», продемонстровано необхідність та важливість сприяння зростанню ролі галузевої науки при плануванні перспективних напрямків розвитку у сфері архівної справи. У перспективі подальших досліджень – вивчення та всебічний аналіз світових тенденцій розвитку наукового вектору діяльності архівних систем світу, узагальнення їхнього позитивного досвіду у цьому процесі та на основі результатів – вироблення пропозицій переймання передових технологій і впровадження їх у практику наукових розробок установ у сфері архівної справи України. **Висновки.** Розроблена провідними фахівцями Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства «Програма розвитку галузевої науки на 2021–2025 рр.» є своєчасною і важливою для наукових інституцій, які займаються питаннями

створення високотехнологічних умов удоступнення архівних інформаційних ресурсів, розвитком теоретичних та прикладних науково-дослідних робіт у сфері архівної справи, дослідженням проблем поліпшення стану архівної науки в Україні. Текст Програми формувався групою фахівців Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства із урахуванням усіх рекомендацій, пропозицій і зауважень представників архівних установ, наукових інституцій та закладів вищої освіти. Програма розвитку галузевої науки є системою взаємопов'язаних завдань та заходів, які забезпечують досягнення кінцевої мети Програми та охоплюють усі її етапи – від планування наукових досліджень до їх практичного впровадження з моніторингом ефекту, досягнутого на практиці.

Ключові слова: програма, архівна установа, галузева наука, архівна галузь, архівна сфера, наукове дослідження, науково-дослідна робота, УНДІАСД.

Sverdlyk Zoriana,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor,
Department of Document Science, Information and Analytical Activities,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Senior Researcher of Department for Records Management,
Ukrainian Research Institute of Archival Affairs and Records Management

Garanin Oleksandr,

Candidate of Historical Sciences, Senior Researcher,
Director of the Ukrainian Research Institute of Archival Affairs and Records Management

Boiko Vita,

Candidate of Historical Sciences, Deputy Director,
Ukrainian Research Institute of Archival Affairs and Records Management

PROGRAM OF DEVELOPMENT OF BRANCH SCIENCE IN THE FIELD OF ARCHIVAL AFFAIRS OF UKRAINE FOR 2021-2025: PROBLEMS OF DEVELOPMENT AND PROSPECTS OF THE IMPLEMENTATION

Purpose of the Article. *Multidimensional realities of the information society, dynamics and strengthening of the role of informatization and digitalization processes, radically influence the modern directions of development of archival business in Ukraine, actualize the urgent need to ensure its innovative genesis and, accordingly, improve the quality of research, the efficiency of implementation in archival practice. The study involves a comprehensive analysis of the stages of development and prospects for implementation of the «Program for the development of branch science for 2021-2025» into the archival sphere. **Methodology.** In terms of preparing the research, methods of analysis, comparison, generalization, structuring were used. **The scientific novelty** of the work is that for the first time, based on a comprehensive analysis of the content of the main outlines of the «Program of development of branch science for 2021-2025», demonstrated the need and importance of promoting the role of branch science in planning promising areas of archival affairs. In the further research, study and comprehensive analysis of global trends in the scientific vector of archival systems of the world, generalization of their positive experience in this process and based on the results - development of proposals for the adoption of advanced technologies and their implementation in the practice of research in Ukraine. **Conclusions.** Developed by leading experts of the Ukrainian Research Institute of Archival Affairs and Records Management «Program for the development of branch science for 2021-2025» is appropriate and important for scientific institutions dealing with the creation of high-tech conditions for the provision of archival information resources, the development of theoretical and applied research in the field of archives, research on improving the state of archival science in Ukraine. The text of the Program was formed by a group of specialists of the Ukrainian Research Institute of Archival Affairs and Records Management while taking into account all the recommendations, suggestions, and comments of representatives of archival institutions, research institutions, and institutions of higher education. The branch science development program is a system of interrelated tasks and activities that ensure the achievement of the ultimate goal of the Program and cover all its stages - from planning research to their practical implementation with monitoring of the effect achieved in practice.*

Keywords: program, archival institution, branch science, archival branch, archival sphere, scientific research, research work, URIAARK.

Актуальність теми дослідження. Відповідаючи на виклики сучасного життя, що характеризується стрімким розвитком та впровадженням новітніх технологій із залученням наукових інновацій в усі сфери діяльності суспільства, в Україні з метою забезпечення в майбутньому стабільного розвитку усіх галузей активно розроблюються різноманітні програмні документи щодо стратегічного планування та управління: доктрини, стратегії, концепції, програми. У тому числі, і на ниві збереження національної культури та історичної пам'яті українського народу, забезпечення фізичним та юридичним особам гарантованого доступу до документальних пам'яток нашої історії. Невід'ємною складовою задоволення національних інтересів України в архівній галузі залишається її інноваційний розвиток, спрямований на оволодінні новими знаннями, їх ефективним впровадженням та використанням у практиці роботи архівних установ і служб діловодства.

В інноваційному розвитку архівної галузі України ключову роль має відігравати галузева наука, що потребує сьогодні не лише потенційних структурно-організаційних змін, спрямованих на підвищення якості та відповідальності за результати діяльності виконавців під час планування науково-дослідних робіт, їх своєчасної розробки і оперативного впровадження досягнутих результатів у архівну практику в умовах швидкої інформатизації суспільства, але й значного зміцнення матеріально-технічної бази на здійснення наукових досліджень та забезпечення прийнятних умов праці фахівця, який професійно займається науковою, науково-технічною, науково-організаційною або науково-педагогічною діяльністю та має відповідну кваліфікацію.

Останні роки характеризувалися негативною динамікою щодо місця та ролі наукової складової не лише в архівній галузі. Загалом оцінювання стану наукової сфери, результатів наукових досліджень у країнах світу здійснюється на міжнародному рівні за багатьма показниками різноманітних авторитетних рейтингів, серед яких Глобальний інноваційний індекс (далі – ГІ), Глобальний індекс конкурентоспроможності, Європейське інноваційне табло тощо.

Аналіз цих рейтингів було опубліковано у 2020 р. фахівцями Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації [3]. ГІ 2019 р. охопив 129 країн, в яких проживає 91,8% населення планети й котрі створюють 96,8% глобального валового внутрішнього продукту (далі – ВВП). Україна у 2019 р. за цим рейтингом посіла 47 місце, опустившись на чотири позиції порівняно з 2018 р. За окремими складовими ГІ Україна має не тільки низький рейтинг, а ще й погіршення своїх позицій. Так, за складовою «Інфраструктура» Україна перемістилася з 89 на 97 місце. За групою показників «Дослідження та розробки» складової ГІ Україна у 2019 р. посіла 54 місце, опустившись на чотири позиції порівняно з 2018 р. За даними щорічного звіту про результати глобального дослідження країн світу за показником конкурентоспроможності, Україна у 2019 р. посіла 85 місце серед 141 учасників, набравши 57 балів із 100 можливих. За значенням зведеного інноваційного індексу (ЗІІ) 32,9 (відносно середнього по Європейському Союзу у 2019 р.), що є показником розвитку та впровадження новітніх інформаційних технологій, Україна має статус «повільного інноватора». Значення ЗІІ для України є більш ніж утричі меншим за середнє по країнах ЄС.

Вважаємо, що означені результати є закономірним наслідком системного зменшення державних інвестицій у розвиток наукової діяльності в Україні в реальних показниках, та припускаємо, що ситуація є незавершеною з точки зору гарантованого подальшого деградування фінансової підтримки української науки з боку держави, оскільки відповідно до ст. 48 та 36 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [5] держава має забезпечувати бюджетне фінансування наукової і науково-технічної діяльності у розмірі не менше 1,7 відсотка ВВП України, а рівень ставок (окладів) науковим працівникам державних наукових установ (закладів вищої освіти), виходячи з розрахунку посадового окладу молодшого наукового співробітника з 01 січня 2023 р. має бути не нижче одинадцяти прожиткових мінімумів для працездатних осіб; проте прогнозовані показники фінансування на здійснення при-

кладних наукових досліджень, що закладаються головними розпорядниками бюджетних коштів у період до 2024 року, відповідно до вимог Міністерства фінансів України, мають дорівнювати фактичним показникам фінансування науки на рівні 2019 р., що априорі не враховує за вказаний період змін за такими показниками як: рівень ВВП, зміна/підвищення соціальних стандартів/гарантій, зміна тарифних розрядів, інфляційні показники. У зв'язку із цим виникає питання подальшого існування/виживання Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (далі – УНДІАСД) як наукової установи, що є визнаною інституційною основою галузевої архівної науки [6].

Саме тому, реагуючи на виклики сьогодення, фахівці УНДІАСД в ініціативному порядку підготували у 2020 р. проєкт «Програми розвитку галузевої архівної науки на 2021–2025 рр.» (далі – Програма) [4], спрямований на функціонування інституції у нових реаліях і сподіваннями, що на підґрунті означеного документа вдасться вирішити комплекс матеріальних, організаційно-правових, соціально-економічних, технологічних та інших питань розвитку наукової складової архівної галузі.

Аналіз досліджень і публікацій. Варто зауважити, що в Україні існує незначна кількість спеціальних досліджень, дотично присвячених аналізу розробки проблем розвитку архівної науки на сучасному етапі. Зокрема, В. Бездрабко [1] порушила проблему співвідношення варіантів розвитку традиційної й електронної документації, вироблення раціональних методик її створення та забезпечення функціонування. О. Гаранін та Ю. Ковтанюк [2] у своєму дослідженні визначили напрями, принципи та завдання впровадження інформаційних технологій в архівну справу для її автоматизації з метою підготовки концепції інформатизації архівної справи. Н. Христова [11] проаналізувала проблеми та перспективи процесу гармонізації стандартів в архівній сфері і дійшла висновку, що цю проблему слід розглядати комплексно, запропонувавши якісно нові концептуальні підходи до осмислення процесів стандартизації, що

мають набути подальшого розвитку в теоретичних дослідженнях галузевого інституту.

Авторський колектив УНДІАСД, що працював над підготовкою «Стратегічної програми розвитку архівної справи України на середньострокову перспективу (2019–2023 рр.)» [8], визначив дев'ять організаційно-нормативних засад розвитку галузевої науки, серед яких окреме місце надав підвищенню базового фінансування для проведення наукових досліджень, підвищення рівня оплати праці наукових працівників до рівня, передбаченого Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [5].

Мета дослідження. Дослідження передбачає здійснення комплексного аналізу етапів розробки і перспектив впровадження «Програми розвитку галузевої науки на 2021–2025 рр.» в архівну сферу.

Серед ключових завдань, що постали перед авторами статті, можна виділити такі: розглянути процес розробки проєкту Програми; висвітлити етапи обговорення її змістового наповнення та структури; проаналізувати ключові рекомендації, пропозиції і зауваження, що надійшли у процесі формування документа; виокремити сильні та слабкі сторони Програми; узагальнити наявні результати.

Виклад основного матеріалу. У 2020 р. було презентовано проєкт Стратегії розвитку архівної справи до 2025 р. (далі – Стратегія) [10], підготовлений Державною архівною службою України (Укрдержархів). За ініціативи Голови Укрдержархіву А. Хромова було створено робочу групу для розробки Стратегії із представників Укрдержархіву, центральних державних архівів, державних архівів областей, галузевих державних архівів та інституцій громадянського суспільства [9]. Документ було представлено для публічного обговорення під час зустрічі 16 вересня 2020 р. на території комплексу споруд центральних державних архівних установ України та додатково розміщено для можливості ознайомлення і внесення конструктивних пропозицій на офіційному сайті Укрдержархіву. Відповідно до тексту проєкту Стратегії, оперативною ціллю визначено «посилення наукового супроводу, кадрового та фінансового потенціалу архівної галузі». Як один із результатів, мало б бути створено діє-

вий механізм підготовки висококваліфікованих архівних працівників, розроблено алгоритм поступового впровадження технологічних і наукових інновацій в архівну сферу.

У відповідь на це фахівцями УНДІАСД як ключової установи-репрезентанта наукового вектору розвитку архівної галузі було запропоновано власне бачення цього процесу, висвітлене у розробленій Програмі і спрямованій на ефективне функціонування УНДІАСД у нових реаліях, вирішення комплексу організаційно-правових, соціально-економічних, технологічних та інших питань розвитку наукової складової архівної галузі.

Програму підготовлено колективом авторів УНДІАСД – О. Гараніним, В. Бойко, Л. Дідух, Р. Романовським, З. Свердлик. До розробки тексту Програми долучалися й інші співробітники структурних підрозділів УНДІАСД та після детальних обговорень усередині кожного наукового відділу пропонували власне бачення змістового наповнення документа. Завідувачка відділу технологічного забезпечення архівної справи, к.і.н. Л. Дідух запропонувала серед інших кроків реалізації Програми – розробити і ввести в дію профільний галузевий нормативний документ, принаймні на рівні наказу Укрдержархіву, що законодавчо закріплював би правові та економічні механізми впровадження результатів виконаних науково-дослідних робіт у практику роботи архівних та інших зацікавлених установ. Це пов'язано з проблемою, коли виконані наукові дослідження та їхні результати так і залишаються рукописами, проектами, звітами про науково-дослідні роботи та слабо впроваджені у практику роботи архівних установ. І наукові інституції, які виконали необхідні для галузі на той момент прикладні наукові дослідження, в цьому плані можуть обмежитись лише частковим їх висвітленням на локальних наукових заходах. Ситуація із впровадженням отриманих, насамперед від досліджень, проведених підвідомчими науково-дослідними установами, наукових результатів у архівну практику не зрушиться з місця без її відповідного унормування. На думку Л. Дідух, важливо також розробити методику оцінювання результативності проведення галузевих наукових досліджень, вивчити перспективні на-

прями та основну тематику сучасних зарубіжних наукових досліджень у галузевій науці з метою проведення відповідного компаративістичного аналізу наукової проблематики у різних країнах та в Україні.

Також при розробці проєкту Програми було враховано рекомендації, пропозиції і зауваження керівників архівних установ та представників закладів вищої освіти. Так, під час однієї із протокольних нарад із головою Укрдержархіву у складі директорської групи О. Гаранін звернувся до керівників архівних установ, які ще не долучилися до розроблення Програми, із пропозицією висловити свої міркування щодо цього. Частині членів Нормативно-методичної комісії Укрдержархіву, які представляють державні архівні установи, додатково електронною поштою було надіслано листи з офіційним запитом. Пропозиції і зауваження надійшли від Центрального державного електронного архіву України (ЦДЕА України), Центрального державного архіву зарубіжної україніки, Центрального державного науково-технічного архіву України та Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України.

Від сектору науково-методичного забезпечення Укрдержархіву було отримано пропозиції щодо конкретних напрямів проведення наукових досліджень з їх можливим подальшим включенням до проєкту Програми. Зокрема, представлено чотири основних напрями розвитку наукових студій:

1. Дослідження передових практик оцифрування, зберігання, обліку та використання архівних документів.
2. Дослідження питань якості та доступності архівних послуг.
3. Дослідження моделей комплектування архівних фондів на основі диверсифікації джерел комплектування з охопленням загальнонаціонального, регіонального, відомчого, корпоративного рівня функціонування.
4. Дослідження теоретичних (фундаментальних) і прикладних питань архівознавства та документознавства.

У межах кожного з напрямів авторами пропозицій було прописано конкретні очікувані результати науково-дослідних робіт, які матимуть теоретичне та практичне застосу-

вання при подальшому розвитку і удосконаленні архівної системи.

Врахувавши усі отримані рекомендації, пропозиції і зауваження, авторами проекту було вдосконалено текст Програми та винесено її на обговорення під час засідання вченої ради УНДІАСД у листопаді 2020 р. Представлений на розгляд документ складався із таких структурних елементів:

Вступ.

1. Загальні положення.

2. Мета, завдання та принципи розвитку галузевої науки.

3. Проблемні питання розвитку галузевої науки та шляхи їх розв'язання.

4. Перспективні напрями розвитку наукових досліджень:

А. Загальногалузева наукова проблематика.

Б. Архівознавство (загальні методологічні та теоретичні дослідження; історія архівної справи; забезпечення збереженості та державний облік документів Національного архівного фонду (далі – НАФ); формування НАФ; експертиза цінності документів; користування документами та їх публікація; організація науково-інформаційної діяльності: управління, економіка, організація праці в архівних установах).

В. Документознавство.

5. Очікувані результати від реалізації Програми.

Список використаних джерел та літератури.

До розгляду змістового наповнення документу долучилися усі присутні учасники засідання, а також за допомогою системи віддаленого доступу інтернет-зв'язку ті члени, які не змогли бути присутніми із певних причин.

Мова йшла, насамперед, про узгодження, доопрацювання та включення до змісту Програми розвитку пропозицій, що надійшли раніше. Так, провідна наукова співробітниця відділу документознавства УНДІАСД, к.і.н., с.н.с. О. Загорецька наголосила, що УНДІАСД має чіткі наукові напрями дослідження, визначені статутом УНДІАСД та положеннями про структурні підрозділи, і тому пропозиції, отримані розробниками документу необхідно унормувати відповідно до цих напрямків, щоб у результаті виконання положень Програ-

ми досягти максимально якісних показників. Відповідно до рекомендацій О. Загорецької, до Програми було включено тематичні напрями бажаних подальших наукових досліджень, таких як:

– дослідження основних положень нормативно-правових актів з документування управлінської інформації в електронній і паперовій формі та організації роботи з електронними і паперовими документами в діловодстві з метою розроблення єдиних вимог до документування управлінської інформації та організації роботи зі службовими документами в установах незалежно від способу фіксації та відтворення інформації, яка міститься в цих документах;

– науковий аналіз та розроблення складу реквізитів з урахуванням вимог ДСТУ 4163:2020 для побудови уніфікованих форм організаційно-розпорядчих документів, що створюються в електронній формі із застосуванням кваліфікованого електронного підпису, кваліфікованої електронної печатки та кваліфікованої електронної позначки часу з можливістю створення їх паперової копії.

Позитивно про структуру Програми висловилася д.і.н., професорка, завідувачка кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Київського національного університету культури і мистецтв В. Бездрабко, особливо щодо участі УНДІАСД в атестації наукових кадрів. На її думку, «участь в атестації наукових кадрів додала б ваги УНДІАСД як соціальній інституції».

Жваву дискусію викликало питання щодо ролі і функцій Галузевого центру науково-технічної інформації з архівної справи та документознавства в структурі УНДІАСД. Насамперед, мова йде про план створити єдину галузеву інформаційно-пошукову систему «Централізований архівний довідково-інформаційний фонд», що має об'єднати в єдину мережу методичні кабінети, бібліотечні відділи та інші структурні підрозділи в архівних установах України, які виконують бібліотечні функції, з метою акумулювання та надання інформації про склад бібліотечних фондів і доступу до інформації друкованих видань у цифровій формі в режимі 24/7, у тому числі на принципах «міжбібліотечного абонемен-

ту». На думку к.і.н., директора ЦДЕА України Ю. Ковтанюка, для реалізації поставленого завдання необхідно створити програмні інструменти, які відповідатимуть принципам бібліотечної справи і будуть надані всім архівним установам. Можливо, це буде система ІРБІС, однак можливі варіанти програм, що пов'язані не тільки з бібліотечною справою. У будь-якому випадку, впровадження програмних інструментів потребує певної організації всіх процесів та уніфікації цієї роботи. І тільки відповідне забезпечення і поєднання технологічної та організаційної складових дасть позитивний результат.

Результатом тривалих дискусій і обговорень стало ухвалення вченою радою УНДІАСД рішення доопрацювати проект Програми до 30 листопада 2020 р. та опублікувати оновлену редакцію Програми на офіційному вебсайті УНДІАСД і сторінці у соціальній мережі Facebook. Відповідно до рішення вченої ради, проект Програми було опубліковано на офіційному вебсайті УНДІАСД [4], у мережі Facebook на сторінках УНДІАСД та Спільки архівістів України.

Одразу ж після опублікування було отримано пропозиції щодо змістовного удосконалення документа. Так, Інститутом архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського було запропоновано підкреслити у вступі значущість розроблення Програми в контексті інтеграційних процесів України, входження дослідницьких систем українського документознавства і архівознавства у Європейський дослідницький простір, гармонізації й уніфікації українського законодавства з європейським законодавством в архівній галузі. Також доопрацювати список рекомендованих до використання джерел і літератури, включивши до нього міжнародно-правові документи, дотичні до тематики Програми. Одна із пропозицій – введення у сферу архівної справи менеджменту, бізнес-процесів, форм самостійної господарської діяльності у взаємозв'язку зі змінами, що відбуваються в організації архівної справи, в діяльності архівних установ, спричинені активним впровадженням інформаційних технологій і систем автоматизованого управління проектами, інформаційними потоками, документообігом, процесами тощо.

Пропозиції внесення змін до Програми надійшли і від представників закладів вищої освіти. Ю. Палеха, к.і.н., доцент, завідувач кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Європейського університету акцентував увагу на необхідності: розроблення галузевою наукою комплексу механізмів щодо створення, впровадження та широкого використання підручників із електронного документообігу між інституціями галузі, електронного врядування та декларування; долученні до процедури гармонізування низки стандартів та технічних звітів ISO в сфері керування документацією; розробці проекту національного стандарту із спорудження нових архівних будівель.

У кінцевому результаті структура Програми змінилася – її було розширено та конкретизовано відповідно до отриманих рекомендацій:

Вступ.

1. Загальні положення.

2. Мета, завдання та принципи розвитку галузевої науки.

3. Проблемні питання розвитку галузевої науки та шляхи їх розв'язання.

4. Перспективні напрями розвитку наукових досліджень.

4.1. Загальногалузева наукова проблематика.

4.2. Архівознавство.

4.2.1. Загальні методологічні та теоретичні дослідження, історія архівної справи.

4.2.2. Забезпечення збереженості та державний облік документів НАФ.

4.2.3. Формування НАФ, експертиза цінності документів.

4.2.4. Користування документами та їх публікація, організація науково-інформаційної діяльності.

4.2.5. Управління, економіка, організація праці в архівних установах.

4.3. Документознавство.

5. Очікувані результати від реалізації Програми.

Список джерел та літератури.

Загалом Програма спирається на низку законодавчих та нормативно-правових актів і має на меті підвищити та удосконалити наукоємність усіх процесів архівної справи з під-

вищенням загальної інтелектуалізації роботи працівника архівної галузі.

Відповідно до мети, основними завданнями Програми виступають:

- формулювання мети, завдань і принципів подальшого розвитку галузевої науки з урахуванням її системного розвитку та розширення спектру наукових напрямів;

- окреслення ключових проблем галузевої науки та визначення шляхів їх вирішення на основі комплексних, науково обґрунтованих рішень;

- розроблення плану заходів, спрямованих на розвиток галузевої науки на основі поглиблення наукових досліджень у межах заявлених наукових напрямів і всебічного використання інтелектуального потенціалу наукових та архівних установ України [7].

Результатами втілення у життя запропонованої Програми мають стати:

- досягнення принципово нового рівня управління та функціонування галузі, забезпечення її стійкого інноваційного розвитку;

- створення ефективної моделі розвитку галузевої науки, шляхом посилення її взаємозв'язків із практикою, освітою, розвитком наукового потенціалу галузі, інтеграцією до міжнародного наукового простору;

- підвищення економічної ефективності наукових досліджень;

- створення цілісної системи підготовки кадрів вищої кваліфікації та короткотермінового підвищення кваліфікації як науковців, так і високоякісних спеціалістів у сфері архівної справи та документознавства для забезпечення галузі висококваліфікованими кадрами [7].

Наукова новизна. Вперше на основі комплексного аналізу змісту головних положень «Програми розвитку галузевої науки на 2021–2025 рр.» продемонстровано необхідність та важливість сприяння зростанню ролі галузевої науки при плануванні перспективних напрямків розвитку у сфері архівної справи. У

перспективі подальших досліджень – вивчення та всебічний аналіз світових тенденцій розвитку наукового вектору діяльності архівних систем світу, узагальнення їхнього позитивного досвіду у цьому процесі та на основі результатів – вироблення пропозицій переймання передових технологій і впровадження їх у практику наукових розробок установ у сфері архівної справи України.

Висновки. Розглянувши процес розробки проекту Програми, можна констатувати, що її текст формувався групою фахівців УНДІАСД із урахуванням усіх рекомендацій, пропозицій і зауважень представників архівних установ, наукових інституцій та закладів вищої освіти. Висвітливши етапи обговорення її змістового наповнення та структури, проаналізувавши ключові пропозиції, що надійшли у процесі формування документа, стає зрозумілим, що поява Програми – не одномоментна дія, а тривалий процес наукових дискусій, обговорень та віднайдення прийнятних рішень, які б задовольнили усіх учасників процесу.

Проаналізувавши остаточний зміст документа, можна стверджувати, що Програма дійсно є системою взаємопов'язаних завдань та заходів, які забезпечують досягнення кінцевої мети Програми та охоплюють усі її етапи – від планування наукових досліджень до їх практичного впровадження з моніторингом ефекту, досягнутого на практиці. А базовими передумовами успішної реалізації Програми залишаються отримання УНДІАСД власного приміщення та вирішення питання щодо забезпечення співробітників інституту конкурентоспроможною заробітною платою. Із метою реалізації останнього, у майбутньому передбачено значне розширення переліку консалтингових послуг УНДІАСД, але зі збереженням переважної частини основної – наукової діяльності інституту, як це передбачено Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Список використаних джерел

1. Бездрабко В. В. Сучасне документознавство в Україні: концепції, перспективи розвитку // Український історичний журнал. 2008. № 6. С. 165–182.
2. Гаранін О. Я., Ковтанюк Ю. С. До концепції інформатизації архівної справи в Україні // Студії з архівної справи та документознавства. 2017. Т. 24/25. С. 7–57.

3. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2019 році: науково-аналітична доповідь / Т. В. Писаренко, Т. К. Куранда та ін. Київ: УкрІНТЕІ, 2020. 109 с. URL: <https://bit.ly/3mvpAyZ> (дата звернення: 18.07.2020).
4. Обговорюємо проекти нормативно-правових актів та нормативних документів. Програма розвитку галузевої науки на 2021–2025 рр. / О. Гаранін, В. Бойко та ін. Київ, 2020. URL: <https://undiasd.archives.gov.ua/index.php?m=23> (дата звернення: 23.07.2020).
5. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 23.07.2020).
6. Програма розвитку галузевої науки на 2016–2020 рр. / Держ. архів. служба України, УНДІАСД. Київ, 2014. 20 с. URL: <https://undiasd.archives.gov.ua/doc/program-roz-galuz-nauki.pdf> (дата звернення: 23.07.2020).
7. Програма розвитку галузевої науки на 2021–2025 рр. / О. Гаранін, В. Бойко та ін. Київ, 2020. 20 с. URL: <https://bit.ly/2W9H4pR> (дата звернення: 22.08.2020).
8. Стратегічна програма розвитку архівної справи України на середньострокову перспективу (2019–2023 рр.) / Держ. арх. служба України, УНДІАСД ; Л. Ф. Приходько, В. В. Бездрабко, М. В. Бандура, С. Л. Зворський. Київ, 2018. 52 с. URL: https://undiasd.archives.gov.ua/doc/strateg_prog_rozv_arch_sprav.pdf. (дата звернення: 22.08.2020).
9. Стратегія розвитку архівної справи до 2025 р. URL: <https://bit.ly/3mntEBd> (дата звернення: 22.08.2020).
10. Стратегія розвитку архівної справи на період до 2025 року. Проект. URL: <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/Стратегія-розвитку-архівної-справи.pdf> (дата звернення: 22.08.2020).
11. Христова Н. Стандартизація в архівній справі: проблеми та перспективи // Студії з архівної справи та документознавства. 2004. Т. 12. С. 75–77.

References

1. Bezdrabko, V. (2008). Modern record keeping in Ukraine: concepts, perspectives of development. *Ukrains'kyj istorychnyj zhurnal*, 6, 165–182. [in Ukrainian].
2. Garanin, O., Kovtaniuk, Yu. (2017). The Concept of Informatization of Archival Affairs in Ukraine. *Studii z arkhivnoi spravy ta dokumentoznavstva*, 24/25, 7–57. [in Ukrainian].
3. Scientific and scientific-technical activity in Ukraine in 2019: scientific-analytical report. (2020). T. V. Pysarenko, T. K. Kuranda ta in. Kyiv: UkrINTEI, 109 p. Retrieved from <https://bit.ly/3mvpAyZ>. [in Ukrainian].
4. We discuss drafts of normative legal acts and normative documents. The program of development of branch science for 2021-2025. (2020). Haranin O., Bojko V. ta in. Kyiv. Retrieved from <https://undiasd.archives.gov.ua/index.php?m=23>. [in Ukrainian].
5. Law of Ukraine «On Scientific and Scientific-Technical Activity» of November 26, 2015 № 848-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>. [in Ukrainian].
6. Branch Science Development Program for 2016–2020 (2014). Kyiv, 20 p. Retrieved from <https://undiasd.archives.gov.ua/doc/program-roz-galuz-nauki.pdf>. [in Ukrainian].
7. Program of industry science development for 2021–2025. (2020). Garanin O., Bojko V. ta in. Kyiv. Retrieved from <https://bit.ly/2W9H4pR>. [in Ukrainian].
8. Strategic program for the development of archival affairs in Ukraine in the medium term (2019–2023) (2018). State Archival Service of Ukraine, URIAARK; L. F. Prykhodko, V. V. Bezdrabko, M. V. Bandura, S. L. Zvorsky. Kyiv, 52 p. Retrieved from https://undiasd.archives.gov.ua/doc/strateg_prog_rozv_arch_sprav.pdf. [in Ukrainian].
9. Strategy for the development of archival affair to 2025. URL: <https://bit.ly/3mntEBd>. [in Ukrainian].
10. Strategy for the development of archival affair to the period to 2025. Project. (2020). Retrieved from <https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/Стратегія-розвитку-архівної-справи.pdf>. [in Ukrainian].
11. Khrystova, N. (2004). Standardization in archival affair: problems and perspectives. *Studii z arkhivnoi spravy ta dokumentoznavstva*, 12, 75–77. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 02.03.2021
Отримано після доопрацювання 10.04.2021
Прийнято до друку 15.04.2021